

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ АВТОМАТИЗОВАНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Динамічність змін на підприємствах зумовлює потребу в інформації, котра повно, своєчасно та достовірно відображає господарські процеси й забезпечує можливість прийняття управлінських рішень. Джерелом такої інформації є облікова система. Комп'ютеризація обліку дозволяє управлінню оперативно отримувати необхідну облікову інформацію. Впровадження сучасних комп'ютерних технологій дає можливість розширити склад і зміст інформаційної системи обліку економічного суб'єкта, яка охоплює і детально відображає господарські процеси і пов'язані з ними ресурси, витрати і результати. Це створює передумови вдосконалення процесу прийняття рішень на стратегічному, тактичному та оперативному рівнях управління підприємством [1, 3].

Застосування комп'ютерних технологій потребує удосконалення теоретичних і методичних засад обліку і внутрішнього контролю в системі управління. Виникає потреба в управлінській орієнтації внутрішнього контролю, що дозволить сформувати інформаційну модель управління необхідну за умови комп'ютеризації.

Питанням визначення місця і ролі внутрішнього контролю в системі управління та управлінської спрямованості бухгалтерського обліку присвячено праці вітчизняних вчених: М.Т. Білухи, О.С. Бородкіна, Ф.Ф. Бутинця, Б.І. Валуєва, С.Ф. Голова, Л.М. Крамаровського, М.В. Кужельного, Л.В. Нападовської, В.О. Озерана, М.С. Пушкаря, В.В. Сопка, Б.Ф. Усача, М.Г. Чумаченка, В.О. Шевчука та інших.

Еволюція економіки зумовлює зміни в системі обліку, що полягають в розширенні кола його завдань: на перших етапах завдання полягало у

збереженні власності, пізніше до нього додалося визначення фінансового результату та його розподіл. Ці завдання тісно пов'язані з управлінням, проте в сучасних умовах власне надання інформації для потреб управління виокремилася в нове завдання обліку.

Головним завданням обліку на сучасному етапі є інформаційне сприяння вирішенню завдань, пов'язаних з оптимізацією використання ресурсів, забезпечення ефективного функціонування капіталу в межах економічної одиниці і національної економіки. Своє завдання, як функції управління, облік повністю виконує лише за умови задоволення інформаційних потреб управлінського персоналу [3].

Ефективно діюча система внутрішнього контролю, в свою чергу, є запорукою якісного управління підприємством. Низька ефективність функціонування системи контролю, що спостерігається на вітчизняних підприємствах, зумовлена недостатнім розумінням значення контролю в умовах комп'ютеризації, а також відсутністю теоретичних напрацювань з методики внутрішнього контролю на базі використання комп'ютерних технологій.

Дієвість внутрішнього контролю в умовах комп'ютеризації реалізується через забезпечення захищеності комп'ютерної інформаційної системи обліку. Захищеною інформаційною системою можна вважати таку, яка відповідає базовим вимогам і в якій реалізовано комплекс заходів захисту. Базовими вимогами, що визначають захищеність системи є наступні:

1) цілісність інформації – інформацію можна змінювати лише у встановленому порядку;

2) доступність системи – система відмовляє у доступі нелегальному користувачеві;

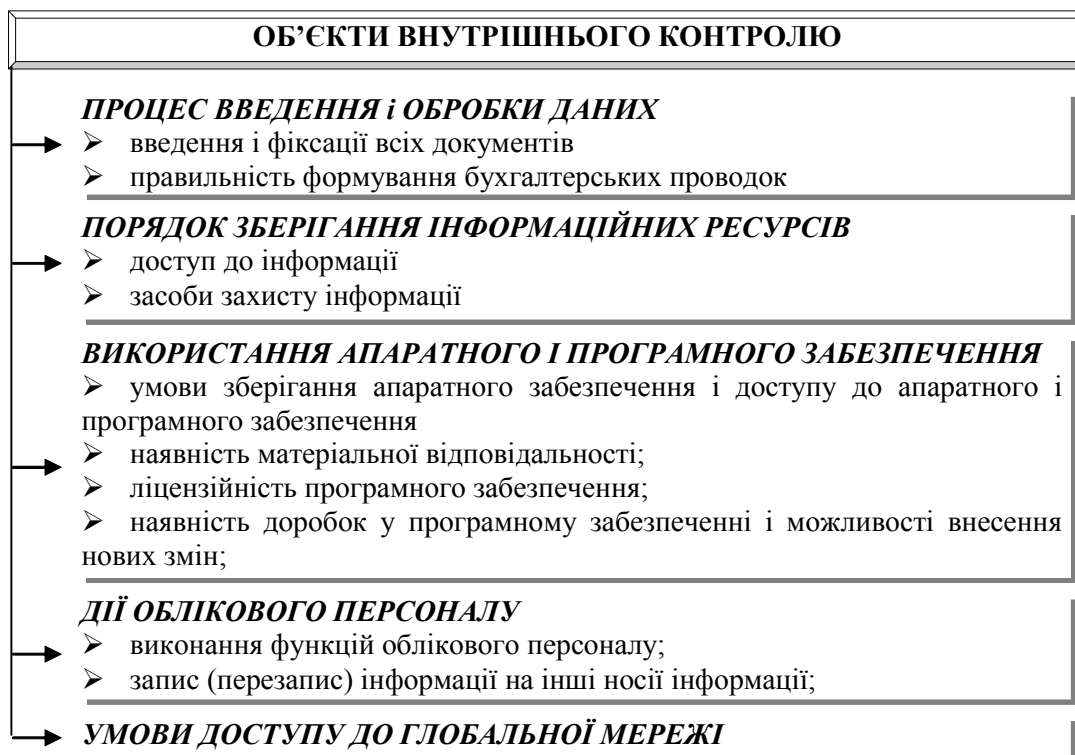
3) конфіденційність системи – до інформації, яка міститься в системі, не мають доступу не уповноважені користувачі;

4) відповідальність – користувач не може відмовитися від авторства виконаної дії [1].

Відомі такі основні фактори ризиків, що виникають в умовах використання комп'ютерної системи обліку на основі встановлення причин їх виникнення: технічні фактори; фактори пов'язані з особливостями побудови системи обробки даних; організаційні; кадрові. Це дозволяє організувати систему внутрішнього контролю максимально ефективно, за напрямками усунення виявлених ризиків. Для запобігання ризикам необхідним є виконання наступних завдань внутрішнього контролю:

- контроль дій облікового персоналу;
- забезпечення захисту та дотримання правильності функціонування апаратного та програмного забезпечення;
- контроль достовірності та точності облікової інформації.

Відповідно до поставлених завдань можна виділити об'єкти внутрішнього контролю, пов'язані з використанням автоматизованої системи обліку (рис. 1).

Рис. 1. Об'єкти внутрішнього контролю в автоматизованій системі обліку [1]

Суб'єктами внутрішнього контролю в умовах функціонування автоматизованої системи обліку на підприємствах є керівник відділу інформаційних технологій, програміст або системний адміністратор.

В “Положенні про організацію безпеки та захисту облікової інформації” визначають вимоги до нормативно-правової бази, систем розмежування доступу, контролю цілісності інформаційної системи, криптографічного захисту інформації, механізмів фізичного захисту компонентів системи, відповідальності за порушення розробленого положення. Це дає можливість забезпечити зацікавленість учасників контролю в його проведенні, достовірність результатів контролю та покарання за умови необережного відношення до апаратного і програмного забезпечення чи спотворенні облікової інформації.

Для здійснення контролю необхідна його належна організація. Основою наукової організації контролю повинен стати системний підхід. Виходячи з загальної логіки створення системи контролю науковцями розроблена модель його побудови в умовах комп’ютеризації (рис. 2).

Рис. 2. Модель побудови системи внутрішнього контролю в умовах комп’ютеризації [2]

Така модель побудови системи внутрішнього контролю, при використанні комп'ютерної системи обліку, надасть функції контролю динамічності через взаємопроникнення з іншими функціями управління, з одного боку, і забезпечить захист всіх компонентів комп'ютерної системи бухгалтерського обліку, з іншого, що необхідно для ефективного управління в умовах ринкової економіки.

Література

1. Боцян, Т. В. Облік і внутрішній контроль діяльності підприємств в умовах використання комп'ютерних технологій: управлінський аспект [Текст] : автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.04 / Боцян Тетяна Вікторівна ; Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. - К., 2005. - 20 с.

2. Шматковська Т. О., Максимчук І. В. Удосконалення обліку і контролю витрат підприємства з використанням комп'ютерних програмних продуктів – заголовок з екрану // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/35_OINBG_2010/Economics/55447.doc.htm

3. Корінько, М. Д. Внутрішній контроль господарської діяльності підприємства [Текст] : навч. посібник / М. Д. Корінько [та ін.] ; ред. М. Д. Корінько. - Фастів : Поліфаст, 2006. - 440 с.

4. Смержанюк, Т. П. Внутрішній контроль в процесі управління виробництвом [Текст] / Т. П. Смержанюк, Т. В. Шрам, В. Є. Труш ; за ред. В. Є. Труш. - Херсон : Олді-плюс, 2009 .

Ч. 2. - 2009. - 227 с.

Тихоліз Юрій,
студент гр. РК– 41

КОМП'ЮТЕРНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В АУДИТІ БАЛАНСУ: ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ

Інформаційні технології є потужним засобом вирішення бізнес-завдань і досягнення бізнес-цілей. Застосування комп'ютерних технологій надає нові можливості для розвитку і оптимізації бізнес-процесів, сприяє скороченню витрат, підвищенню продуктивності праці, ефективному використанню ресурсів, підвищенню якості управління бізнесом і надання послуг.